

VYTAUTAS MAGNUS
UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences

II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
CONFERENCE

MODERNIZATION
OF THE EDUCATIONAL
SYSTEM
WORLD TRENDS
AND NATIONAL
PECULIARITIES

February
22nd, 2019

KAUNAS
Lithuania

**Vytautas Magnus University
Faculty of Social Sciences**

II International scientific conference

**MODERNIZATION OF THE EDUCATIONAL SYSTEM:
WORLD TRENDS AND NATIONAL PECULIARITIES**

February 22th, 2019

**Kaunas,
Lithuania
2019**

II International scientific conference «Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities» : Conference proceedings, February 22th, 2019. Kaunas: Izdevniecība «Baltija Publishing», 596 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Juozas Augutis, Dr. Hab., Professor, Rector, Vytautas Magnus University, Lithuania;

Greta Brazaityte, Associate Professor, International relations coordinator, Vytautas Magnus University, Lithuania;

Dariusz Tulavecz'ky, Prof., Dr Hab. of Social Sciences, University of John Paul II, Krakov, Poland;

Sonya Borisova Ilieva, Prof., Dr. Hab., editor-in-chief of Socio-Brains journal, Konstantin Preslavsky University of Shumen, Bulgaria;

Tereza Giza, Dr hab., Professor, Head of Department of Social Pedagogy and Resocialization of the Holy Cross University, Kielce, Poland;

Iryna Shaposhnykova, Associate Professor, Dr. of Social Sciences, Dean of Faculty of Psychology and Sociology, Kherson State University, Ukraine;

Kostiantyn Shaposhnykov, Professor, Dr. of Economics, Head of Black Sea Research Institute of Economy and Innovation, Ukraine;

Nino Turabelidze, Professor, Dr. of Social Sciences, Dean of Faculty of Humanities, Sulkhvan-Saba Orbeliani Teaching University (SABAUNI), Georgia.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

TECHNOLOGIES OF DEVELOPMENT OF PERSONAL RESOURCES

Александрова К. І.

Ціннісна раціональність як технологія модерної трансформації соціуму..... 1

Artyukhova V. V., Shvedova Ya. V.

The quality of organization of learning activities as the factor of the cognitive activity development of university students..... 4

Beilin M. V., Orlenko O. M.

Human opportunities in the technological world..... 8

Дрозденко Н. М.

Реалізація вчителем технологій особистісно-орієнтованих підходів до навчання обдарованих старшокласників..... 11

Ілляхова М. В.

Технології розвитку креативного потенціалу науково-педагогічного працівника 14

Каліщук С. М.

Техніка усвідомленого народження як процес діагностики й трансформації базового настроювання на сприйняття світу 18

Карпенко Е. V.

Emotional intelligence as a key for successful personal life fulfilment 21

Карпова Л. Г.

Індивідуальна траєкторія формування учня в умовах школи-інтернату для обдарованих дітей..... 23

Kravchenko Yu. E.

Methodical analytical core of 7R-oriented systemic organizational coaching and organizational (corporate) psychotherapy 27

Kravchenko Yu. E.

Resource-oriented organizational (corporate) psychotherapy as a technology of developing a leader personality, team and organizational system: 5-stages of the process..... 30

Krupenyuna A. S., Krupenyuna N. A.

The influence of music on the formation of the personality of a teenager 33

Levytska L. A., Postoiuk N. V.

Technologies of forming value orientations of students in institutions of higher education of Ukraine 36

Чаркіна О. А. Причини актуалізації явищ насильства, булінгу та віктимблеймінгу в сучасному суспільстві.....	128
Шипелік Т. В. Методичні рекомендації для батьків підлітків з інтелектуальними порушеннями легкого ступеню	131
Шломін О. Ю. Особливості соціальної та особистісної компетентності працівників поліції підрозділів превентивної діяльності	133
Shupre L. V. State of culturological approach application during the professional training of the hispanists-to-be at the universities of Ukraine.....	136
MODERN ISSUES OF PSYCHOLOGICAL EDUCATION	
Гурова О. М. Розвиток емпатії у майбутніх психологів у процесі фахової підготовки	140
Зеленько О. А. Роль категорії свідомості у психологічному обґрунтуванні теорії трансформації системи освіти України	143
Kikinezhdі O. M., Vasykhevych Ya. Z. The egalitarian and educational environment in Ukraine: European challenges and national peculiarities	147
Кошонько Г. А. Психолого-педагогічні проблеми підготовки психологів до професійної діяльності	150
Панченко О. А., Кабанцева А. В., Сердюк И. А. Проблема разработки критериев надежности водителя-профессионала	154
Федоренко А. Ф., Сидоренко О. Б. Психологічні особливості становлення особистості майбутнього психолога у закладах вищої освіти	157
Стахова О. О. Розвиток професійної самосвідомості майбутнього фахівця як умова його сходження до професіоналізації.....	161
THEORY AND PRACTICE OF SOCIAL WORK	
Балдинюк О. Д. Сутність та завдання соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	165

Воротинцев С. Ю. Державна політика з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДУ: шляхи подолання дискримінації	168
Корнят В. С., Субашкевич І. Р. Професійна орієнтація дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку як соціальна та педагогічна проблема.....	172
Лантух А. П., Козько В. М., Меркулова Н. Ф., Соломенник Г. О., Могиленець О. І. Етичні засади діяльності соціального працівника: аксіологічний аспект	176
Мартиненко С. О. Державна політика у сфері соціального захисту учасників воєнних конфліктів	179
Марчук В. М. Вікові особливості становлення особистості підлітка та їх вплив на відхилення в поведінці	183
Шевчук О. М., Роєнко С. О. Соціальна робота з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах	186
Шапошникова І. В. Волонтерський рух як засіб соціалізації.....	189
PROFESSIONAL ORIENTATION TECHNOLOGIES	
Алексєєнко-Лемовська Л. В. Розвиток управлінської компетентності педагогів закладів дошкільної освіти.....	195
Божко Н. В. Організація системи професійної орієнтації молоді в закладі вищої освіти.....	199
Бурчак С. О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки педагогів професійного навчання.....	202
Головнюова О. В. Формування професійних компетентностей медичної сестри у спілкуванні з пацієнтами.....	205
Гуцан Л. А. Особливості профорієнтаційної роботи в початковій школі	209
Досужий В. А. До питання сертифікації операторів БАС в навчальних закладах США.....	213

В Украине такие комплексы не сертифицированы и не утверждены на законодательном уровне для применения на производстве. Реформирование системы медосмотров в Украине, в частности, в области повышения надежности профессиональной деятельности водителей-профессионалов требует изменений приоритетов в организации предотвращения аварийных ситуаций и человеческих потерь на дорогах. Начавшаяся трансформация меняет вектор профессиональной деятельности водителя-профессионала и акцентирует внимание на надежности выполнения профессиональных требований, безошибочности и ответственности в действиях, на которые влияют индивидуально-типологические особенности личности, мотивация. Такие изменения актуальны, потому что проблемы надежности профессиональной деятельности является ключевой составляющей при эффективном функционировании человека в особых условиях эмоционально-информационной нагрузки. Особое внимание стоит уделять состоянию когнитивных процессов (память, внимание, мышление) и психофизиологических показателей (сенсомоторные реакции). Это показатели, которые непосредственно отвечают за своевременность и точность выполнения водительской деятельности в ограниченный промежуток времени, в экстремальных условиях деятельности, в быстроменяющейся или непредвиденной дорожной обстановке.

Выводы:

1. Практическое обеспечение надежности водительской деятельности требует научно обоснованной формулировки ее критериев, в первую очередь, для професий, связанных с повышенной ответственностью, в частности для водителей-профессионалов.

2. Существующую сегодня в Украине систему медицинских осмотров водителей необходимо привести к европейским стандартам, включив психодиагностическое обследование.

3. Для решения поставленных задач необходимо введение специальности транспортного психолога, специализированного на знаниях взаимосвязи между поведением участников дорожно-транспортной среды и психическими процессами, которые это поведение обуславливают, критериев оценки способности водителя надежно осуществлять профессиональную деятельность, а также умения работать с автоматизированными комплексами и программным обеспечением.

Литература:

1. Автоматизированный комплекс на базе ТМ-2655Р для проведения предрейсовых и предсменных медосмотров. URL: http://aandd.ru/profimedtehnology/catalogproduct/profimedtehnology_116.html (дата обращения: 15.02.2019).

2. Бодров В.А. Психология профессиональной деятельности. Теоретические и прикладные проблемы. 2006. – 623 стр. – С. 56-62. 298.

3. Michael Niezgodna // Journal of KONES Powertrain and Transport. – 2011. – Vol. 18, № 4. – P. 527–533.

4. The Vienna Test System – the digital solution for your psychological assessment. URL: <https://www.schuhfried.com/vts/digital-testing/test-settings/> (дата обращения: 15.02.2019).

5. Uciska M. Drivers' psychological test in Poland / M. Uciska [Электронный ресурс] // Fit to Drive: [сайт]. – Текст і граф. дані. Tallinn, 2009. – Режим доступу: http://2009.fit-to-drive.com/downloads/f07_Monika%20Ucinska.pdf. (дата звернення: 30.05.2014).

6. Zeng Q. The interactive effect on injury severity of driver-vehicle units in two-vehicle crashes / Q.Zeng // Journal of Safety Research. – 2016. – Vol. 59. – P. 105-111.

Федоренко А. Ф.,

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної психології та психотерапії факультету психології
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова*

Сидоренко О. Б.,

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної психології та психотерапії факультету психології
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються у нашому суспільстві пред'являють підвищені вимоги до майбутніх фахівців у галузі соціально-поведінкових наук. З метою підготовки спеціалістів нового типу, які житимуть і працюватимуть в Україні – незалежній європейській державі, де психологічна освіта поєднуватиме творчість, нові оригінальні ідеї з інноваційними методами та культурою нашої країни, виникає потреба у дослідженні психологічних особливостей становлення особистості під час освітнього процесу. Освітній процес представляє собою інтелектуальну, творчу діяльність у сфері вищої освіти і науки, спрямований на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Період навчання у закладах вищої освіти – є найбільш важливим для особистісного зростання студента, становлення його особистості в

професійній діяльності. Це час формування пізнавальних і професійних інтересів, активної духовно-творчої роботи над собою, самопізнання і пошуку можливостей реалізації свого потенціалу. Ця проблема стає вкрай актуальною при дослідженні особистості майбутнього психолога.

На процес становлення особистості під час освітнього процесу впливають як внутрішні так і зовнішні чинники. До внутрішніх відносяться комплекс індивідуальних характеристик особистості, а також соціальні фактори мотивуючого характеру, які в своїй сукупності забезпечують інтелектуальне і психологічне становлення особистості майбутнього психолога. Зовнішні чинники включають в себе навчальну діяльність студентів і фактори соціального оточення особистості, що впливають на вибір професії.

Для детального вивчення та визначення психологічних особливостей становлення особистості у закладах вищої освіти доцільно звернутися до досліджень вітчизняних вчених, які встановили, що навчання у вищій школі ймовірно співпадає з періодом ранньої та пізньої юності. Саме на юнацький період становлення особистості в онтогенезі, припадає навчання і засвоєння професійних знань, вироблення професійних вмінь та навичок у закладах вищої освіти, процес активного формування соціальної зрілості.

На думку науковців важливою особливістю психічного розвитку особистості під час освітнього процесу є становлення самосвідомості, яке відбувається як відкриття власного неповторного внутрішнього світу, власної індивідуальності, усвідомлення незворотності часу, формування цілісного уявлення про себе. Майбутній психолог починає сприймати власні переживання не як відображення зовнішніх подій, а як стан «внутрішнього Я», усвідомлює власну неповторність. Водночас, відкриття власного внутрішнього світу досить часто супроводжується почуттям тривоги та внутрішньої порожнечі, тому і підвищується потреба у спілкуванні, яке у даному віковому періоді та умовах вищої школи стає більш вибіркоким, інтимним, набуває характеру самоствердження та самовираження юнаків у закладах вищої освіти [3-5].

Разом з тим, важливо підкреслити, що ефективність формування особистості студента у вищій школі залежить не тільки від змісту, методів і форм проведення навчальних занять, а й від особистості викладача, керівника, їх взаємовідносин і спілкування зі студентами, діяльності студентських колективів, громадських організацій, керівництва освітнім процесом, морально-психологічної атмосфери закладу вищої освіти. В ряду цих чинників вплив викладача на студентів під час освітнього процесу має вирішальне значення для досягнення цілей становлення особистості.

В закладах вищої освіти молода людина під впливом світоглядних почуттів поступово починає усвідомлювати та оцінювати не лише особливості власного тіла, а й власні духовні, морально-психологічні, інтелектуальні та вольові якості. Важливу роль у такому самоусвідомленні

відіграє особистісна рефлексія. Це обумовлюється постійним прагненням майбутнього психолога до усамітнення, так як він постійно починає заглиблюватися у світ власних вчинків, почуттів, переживань та співвідносити їх з навколишньою дійсністю. Нерідко таке самозаглиблення відбувається не тільки у власних думках, а й відображається на соціальній взаємодії. Тобто реальне виявлення особистісної рефлексії відбувається у формі деструктивного спілкування з учасниками освітнього процесу [1; 2].

Необхідно зазначити, що в контексті особистісного і професійного становлення особистості, яке відбувається у закладах вищої освіти, доцільно виділити таку психологічну особливість, яка висвітлює якісні зміни у формуванні самосвідомості (формування ставлення до самого себе як фахівця; формування ставлення до своїх колег і своєї діяльності) майбутнього фахівця як самовизначення (на рівні особистісної організації, та у професійному аспекті). Вона полягає в осмисленні майбутнім психологом власних пізнавальних інтересів, які визначаються професійною спрямованістю та вибором професії. Саме інтереси, сформовані у даному віці в умовах освітнього процесу складають основу для гармонійного професійного розвитку [3].

Не менш важливою психологічною особливістю становлення особистості у вищій школі є формування почуття дорослості. У процесі формування цього почуття особистість юнака постійно стикається з потребою бути незалежною та, водночас, взаємозалежною від інших. Головна причина виникнення такої потреби полягає у тому, що всі соціальні взаємини за власною природою завжди є взаємозалежними і саме співпраця викладачів та студентів протягом освітнього процесу виховує таку якість. Саме незалежність передбачає сформованість вміння конструювати власні судження та регулювати власну поведінку не тільки у майбутній професійній діяльності, а й будувати конструктивну соціальну взаємодію, що є запорукою гармонійного психічного розвитку особистості [1; 3].

Для успішного формування у студентів професійно важливих якостей майбутнього психолога необхідно правильно визначити особливості кожного з них, постійно вивчати рівень розвитку, конструювати свою роботу зі студентами так, щоб вони зрозуміли важливість цих якостей, зробили їх вдосконалення особистою метою, предметом колективної уваги та оцінки. З боку спільної діяльності студентів і викладачів до числа психологічних умов успішного формування особистості майбутніх фахівців слід віднести: єдність поглядів, установок, загальну спрямованість на повне і високоякісне виконання завдань навчання і всіх видів діяльності у ЗВО; професійну спрямованість взаємодії; позитивні взаємини, взаєморозуміння і взаємоповага; узгодженість активності відповідно до ролі і місця у системі виховання і навчання у ЗВО; колективізм в діяльності, взаємодопомога; орієнтація на високу успішність.

Майбутні психологи повинні не тільки добре знати теоретичні основи професії та професійних завдань, а й вміти творчо їх вирішувати. Творчість, оригінальність в діяльності фахівця в значній мірі є наслідком самобутності, неповторності його особистості, внутрішньої самостійності, цілісної яскравої індивідуальності, соціальної та ділової активності, які відповідають інтересам прискороного розвитку нашого суспільства в нових соціально-економічних умовах.

Тому, заклади вищої освіти повинні створювати умови для розвитку соціально-зрілої особистості з творчим мисленням, здатної себе виразити, що є досить актуальним в умовах глобальної комунікації та інтеграції особистості у систему світової культури. Освітній процес потрібно збагачувати передовими інноваційними методами навчання, зокрема тренінгові практики, ділові ігри, методи ситуаційних завдань, неігрові імітаційні та інтерактивні методи тощо.

Застосування сучасних інноваційних форм сприятиме зростанню інтересу до навчання, досягненню кращих результатів, створенню атмосфери психологічного комфорту, що є передумовою підвищення якості освітнього процесу в українських закладах вищої освіти.

Література:

1. Булах І. С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навч.-метод. посібник / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
2. Дубасенюк О.А. Концептуальні моделі педагогічної освіти: наукові пошуки та здобутки / О.А. Дубасенюк // Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: монографія / авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова та ін. – Житомир. – 2006. – С. 8-29.
3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К. – 1989. – 608 с.
4. Ставицька С.О. Духовна самосвідомість особистості: становлення і розвиток в юнацькому віці: монографія / С. О. Ставицька. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 727 с.
5. Scheie K.W. The impact of longitudinal studies on understanding development from young adulthood to old age / K.W. Schaie // International Journal of Behavioral Development. – 2000. – № 24. – P. 267-275.

Стахова О. О.,

*кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри загальної, вікової та педагогічної психології
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК УМОВА ЙОГО СХОДЖЕННЯ ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ

Поняття професійної самосвідомості увійшло в психологічний словник відносно нещодавно та, в порівнянні з більшістю наукових дефініцій, аналізується досить вузьким колом сучасних авторів, серед яких, як показали теоретичні розвідки, не існує єдиного підходу у вивченні даного утворення і перш за все – в розкритті його змісту. Відтак, приймаючи низку існуючих на сьогоднішній день у психологічній науці дефініцій професійної Я-підструктури та вдаючись до спроби їх синтезу й власного бачення одного з центральних понять нашої дослідницької роботи, ми уточнили його зміст, котрий, на нашу думку, найбільше відповідає предмету обраного нами дослідження. Так, під професійною, зокрема педагогічною, самосвідомістю ми розуміємо сукупність психічних процесів – професійного самопізнання, емоційно-оцінного ставлення фахівця до своєї особистості, саморегуляції поведінки в обраній сфері професійної взаємодії, за допомогою яких дана особистість усвідомлює себе суб'єктом трудової діяльності; при цьому професійне самопізнання розглядається нами насамперед як процес усвідомлення та співвіднесення особистістю власного внутрішнього потенціалу з реальними вимогами професійної діяльності [10].

У зв'язку з цим, досліджуючи феномен професійної самосвідомості особистості, цілком виправданим, на нашу думку, є підхід до нього як до єдності вищевказаних трьох сфер професійної Я-підструктури – когнітивної, афективної й поведінкової, зміст яких визначається особливостями трудової діяльності її суб'єкта.

Натомість, зважаючи на різноманітність проявів професійної самосвідомості, слід відмітити, що всі вони без винятку активно формуються та найповніше реалізуються в єдиному процесі, котрий є невід'ємною частиною загального генезису особистості, однією зі сторін її соціалізації, – процесі професійного становлення.

Однак, за спостереженнями деяких авторів, зокрема Т.В. Кудрявцева [5], В.Ю. Шегурової [5] та ін., погляд на ступінь представлення професійної Я-підструктури в зазначеному процесі не є одноставним. Так, представники зарубіжної психології – прихильники психодинамічного (У. Мозер [15], Е. Роу [16], З. Фрейд [11], [12] й ін.), диференційно-діагностичного (Р. Амтхауер [1], Р. Кеттел [14], Г. Мюнстенберг [1] та ін.), типологічного